

Kölelikten Sultanlığa

– Halit Durucan · 08 Temmuz 2024

-Haçlılara ve Moğollara Diz Çöktüren Hükümdar: Baybars:

Milletler tarihi gerçekten çok ilginç gelişmelerle doludur. Türklerin tarihi de ilginç liderlere ve olaylara sahiptir. Zaman Tüneli'-mizin bu durağında Baybars isimli bir sultandan bahsedeceğiz. Baybars, köle pazarından başlayan hayat serüvenini bir devlet kurarak nasıl taçlandırdı. Tüm yönleriyle işte Baybars:

Kaplan gibi güçlü anlamına gelen Baybars isimli yiğit, 1233 yılında Kuzey Karadeniz'in Kıpçak topraklarında doğdu. Soy olarak Ulubarlı zümresinin Borçoğlu kabilesine mensup bir Kıpçak Türkü'dür. Künyesi ise El Melik Ez-Zahir Rükneddin Baybars el Bundukdarid'dir.

Köle Pazarından Memlûk Hükümdarlığına:

Cengiz Han'ın oğulları ve torunları bu dönemde tüm kavimlerin korkulu rüyasıydı. Moğol istilaları Kıpçak bölgelerine kadar uzanıyordu. Kıpçak şehirlerini bir bir talan ederken, bir yandan da Türkleri esir ediyorlardı. İşte o esirler arasında Baybars da bulunuyordu. Moğollar, Baybars'ı köle pazarında Bizans tüccarlarına satmışlardı. Bizans tüccarları da Baybars'ı Eyyubi Sultanı Melikü's Salih'e satmıştı. Eyyubi Sultanı, Baybars'ı Eyyubi Devleti ordusunda Türk kölelerden oluşan Bahriye askerleri arasına almıştı.

Baybars, çok zeki ve atak bir gençti. Bu özelliğinden dolayı kısa sürede Bahriye emirliğine kadar yükselmişti.

Moğolları Durduran Savaş: Ayn Calut. Baybars'ın doğduğu yıllardan yetişkinlik dönemine kadar hayatının geçtiği topraklarda Moğol istilaları bütün insanların canını yakmaya devam ediyordu. Moğollar, Anadolu Selçuklu Devleti ve Harzemşahlar gibi büyük devletlerin sonunu getiren en önemli güç olmuştur.

Memlûkler, Moğolları yenebilen tek devlet olarak İslam tarihinde önemli bir konum edinmişlerdir. Daha önce güçlü birer Türk-İslam devleti olan Harzemşahlar ve Anadolu Selçuklu Devleti'ni savaş meydanlarında yenen Moğol ordusu, 1260 senesinde Ayn Calut'ta Memlûk ordusunun karşısına çıkmıştı.

Baybars'ın başında bulunduğu Memlûk ordusu, Ayn Calut Savaşı'nı kazanarak Moğol İmparatorluğu'nun büyük gücünün kırılmasına neden olmuştur. Savaşın ardından Baybars, kendisine Halep Valiliği vermemesi nedeniyle Sultan Kutuz'u öldürerek Memlûklerin yeni hükümdarı oldu. Baybars, 1261 yılında Moğollar tarafından öldürülen Abbasi halifesinin yerine yeni bir isim atayarak,

Mısır Abbasi Hilafetinin kurulmasını sağladı.

Baybars'ın Hristiyanlara Karşı Mücadelesi:

Baybars, Mısır Türk Devleti'nin en kudretli döneminin yaşanmasını sağlamıştır. Memluk Devleti'nin dördüncü hükümdarı olarak Haçlıları Yakındoğu topraklarından çıkarmak için büyük mücadeleler vermiştir.

Baybars, 1263 yılında Haçlıların kurduğu Frank Kudüs Krallığı'nın merkezi olan Akka Kalesini kuşattı. Bu kuşatma sonu-cunda kaleyi ele geçirememiş olsa da, Safed, Yafya, Aşke-lon ve Arsuf'da karşılaştığı haçlı birlikleri yenerek kalelerini yık-tırdı.

1266 yılında Küçük Ermenistan'ı, 1268 yılında ise Antakya'yı ele geçirdi. Baybars, Haçlılar ile olan mücadelesinde onları Yakındoğu topraklarından sürerek, siyasi, askeri ve iktisadi üstün-lüklerini ortadan kaldırdı. Ardında kurumsal yapısı sağlam ve güçlü bir devlet bırakan Baybars, 30 Haziran 1277 yılında vefat etmiştir. Sultan Baybars'ın türbesi Şam'da bulunmaktadır.

Baybars'ın Tarihteki Önemi ve Yeri:

Baybars, bir sultan olarak askeri dehası ve sosyal devlet anla-yışıyla Memluklerin en parlak döneminin yaşanmasını sağla-mıştır. Kahire ve Şam şehirlerinde bir haberleşme sistemi olan ulak sistemini geliştirmiştir. Han, hamam, köprü, çeşme, su ka-nalları yaptırarak halkın sosyal ve ticari anlamda gelişmesini sağlamıştır.

Sultan Baybars, Kahire'de kendi adını taşıyan bir cami yaptı-rmıştır. Şam'da bulunan ve günümüze kadar gelmeyi başaran Zekeriya Medresesi ve Zekeriya Kütüphanesi, Baybars'ın kendi imkânlarıyla yaptırdığı eserler arasında yer almaktadır.

Memlük Devleti Osmanlıların saldırılarına maruz kaldı. Bu sa-vaşlar Memlük Devleti'ni ekonomik yönden krize sürükledi. 1504-1517 yılları arasında Memlüklüler ile Portekizliler arasında çetin bir deniz savaşı yaşandı. Osmanlı Hükümeti bu savaşta Memlük Devleti'ne destek oldu. Savaş çetin geçse de Portekizliler yenildi ve Hicaz kuşatmasından vazgeçip geri döndüler. Ancak 1517 yılında Memlük Devleti, Ridaniye ve Mersin savaşıyla 1. Selim'e yenilerek tarih sahnesinden silindi. Böylece Osmanlı Devleti Mısır'ı tamamen ele geçirdi; Memlük Sultan-lığı'nın topraklarını da kendi topraklarına kattı.